

Remissyttrande
Folkteatern i Göteborg
Datum 2024-03-26
Ku2023/01093

Kulturdepartementet
Rosenbad 4
103 33 Stockholm

**Remissvar över betänkandet
”Kultursamhället – utvecklad samverkan mellan stat, region och kommun”
(SOU 2023:58)**

Folkteatern är inbjuden att skicka synpunkter på betänkandet ”Kultursamhället – utvecklad samverkan mellan stat, region och kommun”. Härmed skickas Folkteaterns svar på remissen i en sammanfattning i början och därefter några utvalda rubriker som vi tycker är särskilt viktiga.

Folkteatern delar uppfattningen att kulturen genomsyrar och är en del av samhällets ekosystem på ett genomgripande sätt och att en målsättning är att fler ges möjlighet att ta del av en mångfald av kulturyttringar. Fler, från ung till gammal, ska både kunna ta del av och själva utöva konst och kultur. Att sträva efter att minska den administrativa bördan och minskad detaljstyrning är positivt. Nya kulturyttringar och konstformer utvecklas hela tiden, gränser och traditionella konstformer utmanas, där gäller det att systemet och stödformer utvecklas så att breda stödformer finns. Kulturens ekologi är i förändring, men framför allt är samhället i stort i förändring. Risken är att om utgångspunkten i betänkandet är att det är kulturen i sig själv som är i förändring, inte samhället, så dras fel slutsatser angående kultursamverkansmodellens roll. Ett exempel är det nyligen (22 mars) fattade beslutet att regioner får 0,9% i uppskrivning av medel i kultursamverkansmodellen, det vill säga en andel långt under inflationen där inflationstakten enligt KPI är 5,4% i januari 2024. Genom att undergräva ekonomin i modellen och samtidigt, enligt betänkandet, utvidga samverkan där även kommuner bjuds in, så urvattnas modellen och förlorar sin funktion. Ska kultursamverkansmodellen fungera måste det vara en stabil struktur för fördelning av resurser till konst och kultur via regionerna som följer inflationstakten. Vår bedömning är att staten måste vara med och bära ansvar för resurser till kultur i hela landet.

8.3 Förändringar i kulturlivets ekologi

Institutionsstrukturen

Offentligt finansierad scenkonst är geografiskt begränsat, ofta placerad i storstaden, och många invånare har avstånd längre än 70 kilometer till en scenkonstinstitution, enligt

betänkandet. Det kan tyckas långt, men till den bilden ska också läggas en infrastruktur av de 21 länsteatrar (antalet som är medlemmar i Länsteatrarna i Sverige) som är spridda över 19 län samt de fler än 219 riksteaterföreningarna runt om i landet. Länsteatrarna har turnerande uppdrag i stora län och riksteaterföreningarna arrangerar teaterföreställningar runt om i landet med hjälp av en utarbetad struktur för turnéverksamhet som Riksteatern (riks) erbjuder. Det är förstås som betänkandet skriver, en utarbetad historisk struktur, men den finns och fungerar. Det är sant som betänkandet skriver att det är svårt att få resurser att räckas till vad gäller att både turnera och fylla ett hus med scenkonst. Vi delar den analysen, men vi tror inte att lösningen för att nå fler människor med kulturutbud är att kommuner ska ingå i samverkansmodellen. Snarare riskerar det att skapa nya byråkratiska strukturer som kräver ytterligare resurser.

9. Nya samverkansformer

9.1 Ett vidgat system för kultursamverkan

Förslaget om en ny lag för samverkan mellan stat, region och kommun riskerar att gynna större kommuner på bekostnad av mindre kommuner. Det saknas också hänvisning till de nationella kulturpolitiska målen, vilket riskerar att skapa två motsatta strukturer: en ny samverkanslag och de kulturpolitiska målen. Att arbeta för att stärka dialogen mellan stat, region och kommun är positivt, det är möjligt att göra inom befintlig modell. Lagförslaget riskerar också att öka den byråkratiska bördan och ta resurser som borde gå till konstnärlig verksamhet.

Även kommunerna bör kunna omfattas

Frågan om att lyfta in kommunerna in i kultursamverkansmodellen innebär en stor förändring av fördelning av medel. Uppnås visionen om allas möjlighet att delta i kulturen genom den förändringen? Idag fungerar kultursamverkansmodellen så i Västra Götalandsregionen att de bjuder in kommuner till att delta i framtagandet av kulturplanen. Även aktörer som Folkteatern har inbjudits att komma med synpunkter till kulturplanen. Det skapas en dialog mellan aktörerna som är positiv och som bidrar till att se den egna verksamheten ur ett större perspektiv. Dialogen leder i bästa fall till en större förståelse över kommungränser, vilket möjliggör att verksamheterna ges bättre möjligheter att ge alla möjligheter att delta i kulturen. Om kommunerna enskilt beslutar om hur medel ska fördelas förloras den viktiga dialogen och det försämrar regionens möjlighet att med små medel ibland delfinansiera verksamheter och på så sätt bidra till en region med en mångfald av konst- och kulturyttringar, något som är helt nödvändigt för en scenkonstverksamhet. En region med rikt kulturliv och mångfald av kulturyttringar skapar ett ekosystem som genererar intresse för kulturlivet och i vårt fall intresse för scenkonst. Det ger en dynamik och densitet som stärker verksamheterna.

9.2 Villkor för fördelning av statsbidrag

Folkteatern är odelat positiv till förslaget att det i villkor till fördelningen av statsbidrag till kulturverksamhet ska finnas skrivningar om att den konstnärliga friheten respekteras. Att den region eller kommun som fördelar statsbidrag ges ett särskilt ansvar att dokumentera att den konstnärliga friheten har följts är positivt.

De statliga myndigheternas ansvar

Det är viktigt att staten fortsatt tar ett betydande ansvar för finansiering av kulturinstitutioner som t ex scenkonstinstitutionerna. Scenkonstlivet i Sverige riskerar att utarmas i det svåra ekonomiska läget med hårda prioriteringar på regional och kommunal nivå. Att ha en bredd av teatrar runt om i landet är en nationell fråga.

Inför krav på konstnärlig frihet

Folkteatern är enig med betänkandet om att det är viktigt att stat, region och kommun tydliggör sin hållning i frågor om konstnärlig frihet.

9.3 En breddad modell med en ny anslagsstruktur

Samlat sektors-bidrag till kommuner och nytt samverkansstöd

Finansieringen av kultursamverkansmodellen skrivs inte upp i samma takt som inflationsökningen. Det innebär att modellen urholkas. I detta förslag lyfter man att det bör genomföras en större anslagsreform och att resurser avsätts av staten för att kunna svara upp mot gemensamma insatser från kommun och region. Folkteaterns förslag är att man i stället använder resurserna inom befintlig kultursamverkansmodell.

10.2 Gestaltad livsmiljö

Folkteatern stödjer förslaget om att uppmärksamma enprocentregeln och tydliggöra värdet av estetiska perspektiv i stadsplaneringen.

10.3 Kulturinstitutionen skolan

Folkteatern stödjer bedömningen att det är avgörande att det offentliga skolsystemet ger alla elever en kvalificerad kulturell orientering. Vi vill förstärka meningen om att de estetiska ämnena i skolan är en omistlig del av grundskolan och gymnasiet och att dessa ämnen *ska* ingå i skolplanen.